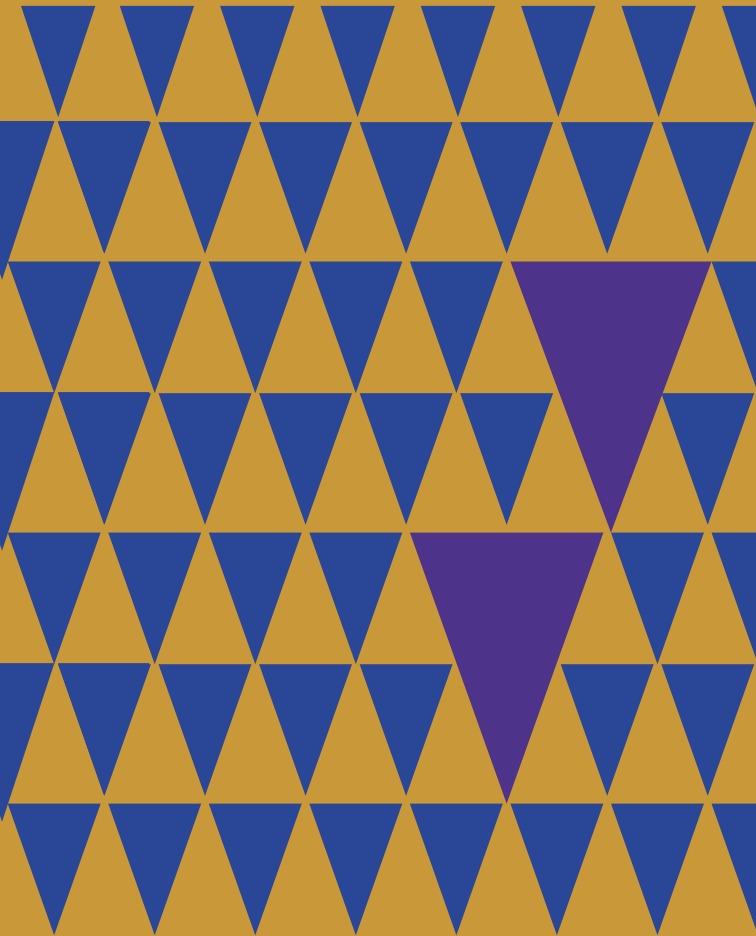

Parcours **Charleroi** 350 jaar

Een audiogeleide wandeling naar de overblijfselen van de vesting en in het spoor van de boeiende geschiedenis van Charleroi...

In 350 jaar van een militaire vesting naar een metropool.

In 1666 bouwt markies de Castel Rodrigo, landvoogd van de Zuidelijke Nederlanden voor de jonge koning van Spanje, Karel II, een vesting in het dorpje Charnoy. De vestingplaats wordt Charleroy genoemd, ter ere van de koning, en op 3 september van datzelfde jaar wordt het Latijnse chronogram 'FVNDATVR CAROLOREGIVM' ingeschreven in het doopregister.

Charleroi zal twee eeuwen lang onder militair gezag blijven. Na de revolutie van 1830 ontwikkelt de economische activiteit zich dankzij de industriële groei en de steeds talrijker wordende verbindingswegen.

De stad wordt te bekrompen en om deze te kunnen uitbreiden, wordt in 1867 beslist de stadswal te slopen. Er worden daarop lanen aangelegd op de voormalige stadswal.

De bazen van de industriefabrieken kiezen deze nieuwe stukken grond op de nieuwe, boomrijke lanen om er hun woningen in de toenmalige moderne architecturale stijl op te trekken. Dit is de opkomst van de Jugendstil.

In de Eerste Wereldoorlog werd er in Charleroi ook nog verwoede strijd geleverd om het bezit van de bruggen over de Samber.

Na de Tweede Wereldoorlog begon de economische achteruitgang, te wijten aan het wegvallen van de zware industrie, maar de stad schakelde geleidelijk aan om naar spits technologische activiteiten om op de dag van vandaag de grootste Waalse metropool te worden.

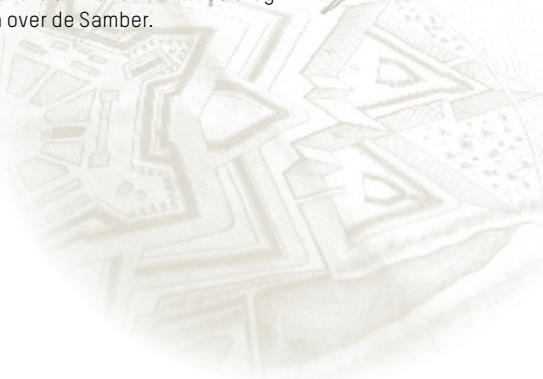
Dit stadsparcours rond 350 jaar Charleroi laat de bezoeker kennis maken met het verleden van de metropool en zijn belangrijkste plaatsen. Dit kan op verschillende manieren: hetzij een grote wandeling van aan het Zuidstation en via de benedenstad naar de bovenstad, hetzij twee kortere wandelingen.

De wandellus Ville-Basse (benedenstad) van 2,4 km vertrekt aan het station en de wandellus Ville-Haute (bovenstad) van 3,3 km begint aan de toeristische dienst, place Charles II.

FVNDATVR
CAROLOREGIVM

1666

Op het einde van de 19de eeuw is Charleroi een van de belangrijkste schakels in het Noord-West-Europese industriegebied, tussen Engeland en het Roergebied, en wordt het een van de rijkste steden ter wereld.

Tot aan de Eerste Wereldoorlog was het de economische long van België en Europa en had Charleroi evenveel aanzien als Londen. Ondernemers kwamen er vanuit de vier windstreken tientallen industriële keizerrijken uitbouwen.

1. VERTREK - 1666

Station van Charleroi Sud

De wandeling begint aan het neoklassieke station van Charleroi Sud, dat gebouwd werd tijdens de grote industriële bloeiperiode, waarbij gebruik gemaakt werd van glas en staal, naar het voorbeeld van het station van Paris-Est.

Op het square aux Martyrs, voor het station, staat er een stalen trommel. Deze brengt hulde aan de Franse legers, die van de Franse Revolutie tot aan de Tweede Wereldoorlog achtmaal de Samber overgestoken zijn om te vechten voor onze vrijheid.

2. CONSTANTIN MEUNIER

Pont Roi Baudouin

De Pont Roi Baudouin (Koning Boudewijnbrug), die met zijn twee beelden van Constantin Meunier hulde brengt aan de mijnwerkers en fabrieksarbeiders, overspant de Samber, de eerste rivier in België die gekanaliseerd werd.

Van op deze brug wordt men zich bewust van de industriële macht die Charleroi ooit was.

Men kan er nog altijd de silhouetten van fabrieken, hoogovens, schoorstenen en de toppen van de terrils onderscheiden die zich aan de horizon aftekenen. De sporen van het industriële verleden die nog altijd aanwezig zijn in het stedelijk landschap van Charleroi, maken indruk op de buitenlandse bezoeker.

« Daarop brengt het toeval mij in Het Zwarte Land, het land van de industrie. Ik word getroffen door deze tragische en woeste schoonheid. Ik voel binnen in mij een openbaring opkomen om een levenswerk te creëren. »

Constantin Meunier

BENEDENSTAD

De Spanjaarden wilden van Charleroi een zuiver militaire plaats maken. Lodewijk XIV maakte er een stad van. Om bewoners aan te trekken, kende hij hen een hele reeks voordelen toe. Zo kreeg de benedenstad een commerciële en ambachtelijk functie en werd ze een arbeiderswijk.

De place Verte

Na de grote verbouwingswerken krijgt de place de la Ville Basse in 2016 zijn historische naam place Verte terug, die dateert uit de tijd van de vesting van Lodewijk XIV, toen dit plein enkel een grasland was, omring door een dreef met linden.

De post

Zoals voor de spoorwegen was Charleroi op het vlak van de post een avant-gardistische bestuursstad.

In 1905 werd er in de bovenstad een centraal postkantoor opgericht, dat niet meer bestaat. Twee jaar later werd het hoofdpstkantoor ondergebracht in de benedenstad. Vandaag is de boekhandel Librairie Molière er nog altijd in gehuisvest, een van de grootste van België.

3. PASSAGE DE LA BOURSE

Op het einde van de 19de eeuw wensden de hoogwaardigheidsbekleders van de stad Charleroi de allures van een grootstad te geven, met parken, dreven, lanen en monumenten.

Er worden scholen, een handelsbeurs en een overdekte passage gebouwd. Het spreekt dan ook vanzelf dat deze galerij *Passage de la Bourse* gedoopt wordt.

Het is een van de zeldzame en misschien wel de enige galerij met een bocht in. Deze galerij werd in 1890, op de plaats van een kapucijnenklooster in neoklassieke stijl opgericht, naar de trant van het Parijs met de grote overdekte gaanderijen.

4. ANTONIUS VAN PADUA

rue de Marchienne, 11

Naar het voorbeeld van de *église de la Madeleine* (Maria-Magdale-nakerk) in Parijs bezit Charleroi een neoklassieke kerk uit 1828, wat redelijk uniek is.

In die periode is Charleroi een Nederlandse vestingplaats.

Architect Kuypers koos er dus voor het gebouw een wereldlijk uitzicht te geven en baseerde hij zich daarvoor op een zekere soberheid waaraan de protestanten uit de Nederlanden gehecht waren.

De muur van de linkerbeuk is versierd met een kunstwerk van François-Joseph Navez, een neoklassieke schilder die afkomstig was uit Charleroi en leerling van Jacques-Louis David, een bekende schilder uit de periode van de Franse Revolutie en vooral de vaste schilder van keizer Napoleon. ①

Boulevard Tirou

Tussen 1930 en 1960 hebben talrijke stedenbouwkundige projecten tot doel de stad om te vormen tot een moderne metropool.

Het spectaculairste project is ongetwijfeld de aanaarding van de bedding van de Samber om er een mooie laan van te maken.

Sinds de jaren 1920 steeg het aantal inwoners immers en werden de overstromingen een probleem. In 1928 besliste men onder impuls van burgemeester Joseph Tirou de natuurlijke bedding van de Samber op te vullen en enkel nog zijn gekanaliseerde gedeelte te behouden. In 1948 werd deze nieuwe laan plechtig ingehuldigd boven op de voormalige loop van de rivier. Men kan zich vandaag nog moeilijk de bootjes en vissers op die plaats inbeelden.

ENTRE-DEUX-VILLES

De wandeling belandt hier in de wijk *Entre-deux-villes*. Deze ligt op de plaats van het vroegere dorp Charnoy, op de linkeroever van de Samber. In deze wijk werden er heel snel private woningen opgetrokken en werden er ook kunstenaars en handelaars aangetrokken.

5. SINT-FIACRIUSKAPEL

Place Saint-Fiacre

Aan de oevers van de Samber stond een militair hospitaal uit de 17de eeuw. Het had een kleine kapel gewijd aan de Heilige Fiacrius.

Sint-Fiacrius deed dienst als gebedsplaats voor de benedenstad vooraleer er een grotere kerk gebouwd werd, gewijd aan Antonius van Padua.

6. ESCALIER DES RAMES

Rue de Dampremy

Op het einde van de 18de eeuw vestigt de textielindustrie zich in Charleroi, aangetrokken door de voordelen die de Samber bood.

Een ander overblijfsel van de vesting, de zogenaamde *escalier des rames*, verbindt de rue de Dampremy met een pad dat tot aan de voet van de vesting leidde, waar de handwevers de wol te drogen hingen op houten droogramen (Nederlands voor *rames*). De stadswal is nog altijd te zien van op het terras van een naburig gebouw.

Rue de la Montagne

De wandeling gaat voort naar de rue de la Montagne. Deze weg met de goedkeuzen naam verbindt de benedenstad rechtstreeks met de bovenstad.

Jules Destrée

Alvorens af te slaan naar de boulevard de l'Yser, komt men langs het standbeeld van Jules Destrée, de man die aan de wieg van de culturele en sociale ontwikkeling van Charleroi stond, minister van wetenschappen en kunsten was en een fervent kunstbewonderaar was. Hij was de ontdekker van Pierre Paulus en liet de wereld kennismaken met diens talent tijdens de Internationale tentoonstelling van 1911. In 1893 ontving hij in zijn huis in Marcinelle dichter Paul Verlaine, die in Charleroi een lezing kwam geven en een concert kwam bijwonen in het Eden Théâtre, waar wij u nu naartoe brengen.

BOVENSTAD

Daar de bovenstad voornamelijk een militaire functie had, waren er talrijke militaire en burgerlijke gebouwen gevestigd.

Baljuwhuis

Rue de France, 3

Dit gebouw werd op het einde van de 18de eeuw tijdens de Oostenrijkse periode van Charleroi opgetrokken in neoklassieke Lodewijk XIV-stijl. Op de voorgevel in de rue Turenne is het jaartal 1780 trouwens nog altijd te lezen, geschreven in gouden letters. Het dankt zijn naam aan de baljuw, een notabele die het gerecht vertegenwoordigde. Vandaag is in dit beschermde en gerestaureerde gebouw de Espace Wallonie, het informatie- en onthaalcentrum van het Waalse gewest gehuisvest.

7. EDEN

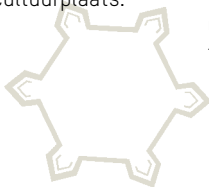
Boulevard Jacques Bertrand, 1

Vanaf 1870 nemen de schouwburgen dankzij de grote werken en de industriële bloei een steeds grotere plaats in in het leven van Charleroi.

Er worden een groot aantal schouwburgen geopend, die stukken uit Brussel en Parijs brengen.

In deze sfeer bouwt architect Cador in 1885 de eerste schouwburg in de streek die opgetrokken is uit duurzaam materiaal, het Eden Théâtre, waar Sarah Bernhardt *La Dame aux Camélias* komt spelen. Na enkele nieuwe bestemmingen, waaronder een school in de jaren 1980, krijgt het Eden zijn oorspronkelijk gebruik terug.

Vandaag is het een vooraanstaande toneelzaal en cultuurplaats.

Maison de la Laïcité

Rue de France, 31

Op de gevel van het huis hangt een plaat ter nagedachtenis van zijn oprichter, Jules Bufquin des Essarts, directeur van de Journal de Charleroi. We komen deze illustere figuur opnieuw tegen in het Pershuis (zie stopplaats 11).

Historisch centrum

Place Charles II

De wandeling leidt vervolgens naar het historisch centrum van de stad, de place Charles II.

Voor de plattegrond van de place Charles II liet men zich inspireren door het ideale model van de renaissance.

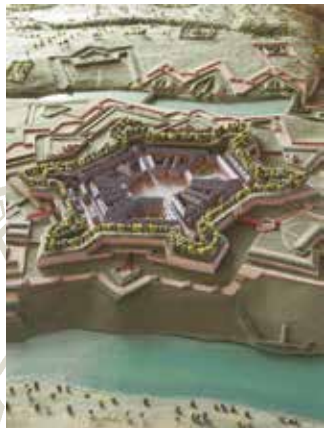
Deze plattegrond is concentrisch opgebouwd om de troepen op optimale wijze te kunnen verplaatsen naar de bolwerken.

Onder het plein bevindt er zich een overblijfsel van de Franse vesting: een waterput van 43 meter diep.

Vanaf het zeshoekige plein vertrekken er straten die de bolwerken van de Franse vesting voor de geest roepen: de rue de Turenne, rue d'Orléans, rue du Dauphin, rue Montal, rue des Gardes en de rue Vauban.

Reliëfkaart

Een gelegenheid om even halt te houden en het stadhuis binnen te stappen om de maquette van de reliëfkaart van de vesting te bewonderen. Het is een reproductie op schaal 1/600 van het ontwerp dat in 1696 voor Lodewijk XIV getekend werd. Het origineel maakt deel uit van een honderdtal reliëfkaarten van steden en vestingen die vandaag bewaard worden in het Museum voor Schone Kunsten van Rijsel. Dit ontwerp kreeg de naam "De drie steden van Charleroi", verwijzend naar de bovenstad, de benedenstad en Entre-deux-villes. Deze maquette is onderdeel van een gloednieuwe scenografie. ① ③

*« Mijn eerste gedacht is altijd geweest de veldtocht te beginnen met Charleroi want door het belang van deze plaats verheugde ik er mij op deze te veroveren terwijl de nog nieuwe vestingwerken gemakkelijker te verwoesten waren. »
Lodewijk XIV*

8. STADHUIS

Place Charles II

In de jaren 1930 is Charleroi, gelegen in een gebied in volle economische expansie, het zenuwcentrum van een machtige industrie.

De bevolking blijft groeien en om aan de behoeften van de burgers te voldoen, wordt er een nieuw stadhuis gebouwd op het plein. Architect Jules C ezar tekende het ontwerp maar Joseph Andrée zal de bouwwerken voltooien. Het gaat om een art deco gebouwd dat op alle vlakken uitzonderlijk is, van het gebruik van edele materialen tot het indrukwekkende belfort, om nog te zwijgen van de monumentale vorm van het geheel en de meesterwerken die de zalen en gangen versieren. Het is een van de zeldzame stadhuizen in Wallonië die beschermd worden als uitzonderlijk erfgoed omwille van zijn interieur. ① ②

9. BELFORT

De belforten sieren het landschap van België en Noord-Frankrijk sinds de 11de eeuw. De bouw van het belfort van Charleroi in 1936 maakt er het enige in art deco en het jongste belfort in België van.

Vandaag staat het ingeschreven op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO, naast 32 andere Belgische en 23 Franse belforten.

Vanaf de 12de eeuw is het belfort vanouds een stadstoren, opgetrokken als tegenhanger van de donjon, een toren van de plaatselijke leenheer en ook als tegenhanger van de klokkentoren, een toren die teken is van de macht van de geestelijken.

Een belfort is het perfecte symbool van de macht van de steden. ① ③

10. SINT-KRISTOFFELBASILIEK

Place Charles II

In 1667 beval Lodewijk XIV de bouw van een kapel voor het garnizoen, gewijd aan de verering van de Heilige Lodewijk, rechtstreekse voorouder van de koning.

De stichtingssteen van de Sint-Lodewijkkapel is ingewerkt in de muur met het jaartal 1667. De lelie herinnert eraan dat de kerk gesticht werd door de Fransen.

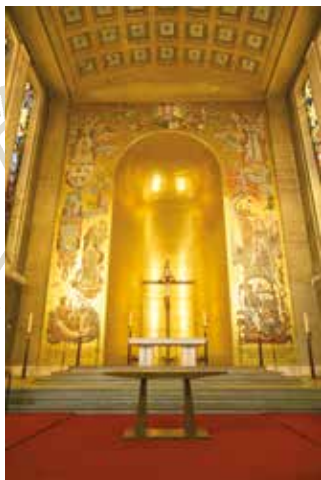
In de 18de eeuw zal het gebouw uitgebreid worden en gewijd worden aan de verering van de Heilige Kristoffel, die voorheen aanbeden werd in de kapel van het gehucht Charnoy, die gesloopt werd bij de bouw van de vestingplaats.

Hoewel de oorspronkelijke kerk in de loop der tijden veelvuldig verbouwd werd, gaf Joseph André er pas in 1957 zijn huidig majestueus uitzicht aan.

« We moeten een basiliek bouwen opdat dit nooit meer zou gebeuren ».

Met deze woorden bracht Joseph Tirou hulde aan de gijzelaars die enkele dagen voor de bevrijding van 1944 geëxecuteerd werden door de rexisten. Onder de slachtoffers bevond zich de kanunnik van Charleroi, Pierre Harmignie. Hoewel deze naam er nooit officieel aan gegeven werd, spreken alle inwoners van Charleroi vandaag unaniem van de basiliek wanneer er verwezen wordt naar de kerk met de 48 meter hoge koperen koepel.

Het nieuwe koor wordt versierd met een ongelooflijke mozaïek uit glas en goud van 200 m² die de Openbaring van Johannes voorstelt. Deze werd gemaakt door Venetiaanse meesters naar de tekeningen van Jean Ransy, de beroemde Belgische schilder van zinnebeeldige en surrealistische werken. ① ②

11. GULDEN HUIS

Rue Tumelaire, 5

Een meesterwerk van de Jugendstil, die de welvaart van de nieuwe bourgeoisie, die ontstaan is aan het einde van de 19de eeuw, goed illustreert. Hier zijn we in het huis van een grote industriële glasblazer. De voorgevel springt in het oog door zijn gigantische vergulde graffiti, die symbool staat voor de welgesteldheid van de familie die er woont.

Vandaag is in het Gulden Huis, het voormalige visitekaartje van het maatschappelijk succes, het Pershuis gevestigd. ①

De pers

De bloei van Charleroi als regionale hoofdstad gaat gepaard met een intensieve ontwikkeling van de geschreven pers, vooral na 1870.

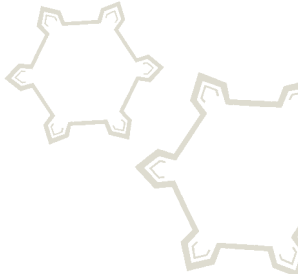
Vier dagbladen schreven over het plaatselijke en internationale gebeuren: de Journal de Charleroi, de oudste, L'Union de Charleroi, Le Progrès en tot slot Le Pays Wallon. De Journal de Charleroi, de oudste, wordt in 1845 opgericht door Louis-Xavier Bufquin des Essarts, zoon van een Franse aristocraat die een politiek vluchteling was. Zijn zoon maakte er een progressief dagblad van.

Deze link naar de pers brengt ons via een anekdote bij Rimbaud. Zijn tweede verblijf in Charleroi had tot doel zich als journalist te laten aannemen door de Journal de Charleroi. In Charleville, zijn geboortestad, was hij de medeleerling van Jules Bufquin des Essarts, zoon van de directeur van deze krant. Hij wordt uitgenodigd voor een diner met de familie maar zijn non-conformistische uitspraken en respectloze houding worden als aanstootgevend beschouwd. Men begreep dan ook snel dat er geen sprake kon van zijn hem aan te werven.

« Ik had mijn rijglaarzen al acht dagen opengereten aan de straatkeien. Ik kwam Charleroi binnen.»

Arthur Rimbaud

Twee ongewone getuigen die vandaag nog altijd aanwezig zijn in Charleroi herinneren aan de geschiedenis van de pers in Charleroi en meer in het bijzonder van die van de familie Bufquin des Essarts. Onze wandeling brengt ons immers tot bij twee beroemde leeuwen: Totor en Tutor.

- info toerisme
- musea
- ziekenhuizen
- hotels
- kerken
- metro

R9

Université du Travail

Square Jules Hiernaux

Ville 2

28 Est

N90

parc Hiernaux

Stade du Pays de Charleroi

Palais du verre

parc J. Depelsenaire

Palais de justice

Hôtel de police

Caserne Trésignies

R9

parc Reine Astrid

Patinoire

Stade de la Neuville

29 Est

30 Est

Pont de Philippe

12. TOTOR EN TUTUR

Boulevard Defontaine

De twee roofdieren, werken van de beeldhouwer die bekend staat om zijn talrijke leeuwen, Antoine-Félix Bouré, waken over de gerechtigheid. Deze bijnamen vinden hoogstwaarschijnlijk hun oorsprong in de voornamen van de zonen van de toenmalige conciërge van het gerechtsgebouw, Nestor en Arthur. Ze zijn beroemd geworden dankzij de journalist Louis Bufquin des Essarts, die hen in dialoog liet gaan in de *Journal de Charleroi*.

Het gerechtsgebouw is het werk van architect Jacques Depelsenaire, in 1948 laureaat van de architectuurprijs Prix de Rome en in Charleroi beroemd om zijn talrijke verwezenlijkingen.

Het gerechtsgebouw heeft thans een hele reeks renovaties ondergaan en werd uitgebreid dankzij de renovering van het *Palais du Verre*, om het hoofd te kunnen bieden aan de noden van het gerecht.

Maar de leeuwen zijn nog altijd aanwezig, als welwillende en niet

te onttronen beschouwers van de rechterlijke macht.

Gerechtelijke vraag

Van aan de Franse Revolutie tot aan de slag om Waterloo deelt Charleroi het lot van Frankrijk voor alles wat de interne organisatie betreft: bestuur, justitie, belastingen, oproeping van soldaten,...

In 1800 kiest Napoleon Charleroi uit als arrondissementshoofdplaats en als zetel van een rechtbank van eerste aanleg.

Het park, gelegen op hetzelfde wandelplein als het gerechtsgebouw en het *Palais du Verre*, werd in 2011 heringericht en omgedoopt in parc Depelsenaire, ter ere van zijn ontwerper.

13. KAZERNE TRÉSIGNIES

Avenue Général Michel, 1

Op de plaats van de vestingwerken, die aan het einde van de 19de eeuw gesloopt werden, werd er een kazerne gebouwd. Er werden verschillende regimenten in gekazerneerd, waaronder het 1ste en 2de regiment jagers te voet.

De moed die het 1ste regiment jagers te voet tijdens de hele Eerste Wereldoorlog vertoonde, zorgde ervoor dat het een van de meest gedecoreerde regimenten van het hele Belgische leger werd.

De keuze voor een neomiddeleeuwse stijl wordt verklaard door het feit dat men de sterkte van het leger wilde beklemtonen.

Hij gebruikt architecturale elementen die de defensiecapaciteit voor de geest halen.

In een van de vleugels van de kazerne is het Museum van de jagers te voet gehuisvest. ①

De grote lanen

Dankzij de ontmantelingswerken van de vesting, van 1869 tot 1872, kon de stad zich eindelijk ontplooiën, losmaken, groeien. Op de plaats van de afgebroken stadswal rond het centrum legde men grote lanen aan.

Op het stedenbouwkundig plan van Charleroi uit 1867 ziet men duidelijk de vingerafdruk van baron Haussmann, aan wie Parijs zijn grote stedenbouwkundige werken en de aanleg van zijn grote boomrijke lanen te danken heeft.

Net zoals in Parijs maakten deze stedenbouwkundige werken meer verkeer van mensen en goederen in

Charleroi mogelijk, wat de economie ten goede kwam, maar ook de lucht- en waterkwaliteit en daarvoor ook de hygiëne, die tot dan toe verwaarloosd was.

De stadsontwikkeling in de tweede helft van de 19de eeuw gaf de stad op radicale wijze een ander uitzicht.

140 jaar later beleven wij opnieuw een indrukwekkende stadsvernieuwing. Er zijn grote projecten bezig, andere zijn reeds voltooid. Charleroi is het schouwtoneel van een van de grootste stedelijke bouwwerven in Europa.

Politiekantoor...

In de Boulevard Mayence 67

De bouw van een politiekantoor en de uitbreiding van de studio's Charleroi Danses op de terreinen van de vroegere rijkswacht is een van de speerpunten van de metamorfose van de stad, die toevertrouwd werd aan de wereldwijd erkende architect Jean Nouvel. Als baken in het landschap domineert de 75 meter hoge toren van het politiekantoor vandaag de hemel boven Charleroi. Hij is afgewerkt in blauwe geglaazuurde baksteen, een heel kenmerkend element waar je in de streek niet omheen kan.

...en Charleroi Danses

De studio's van Charleroi Danses liggen rechtover de toren en werden uitgebreid met meer dan 2000 m². De plaats beschikt over dansstudio's en residenties voor kunstenaars. De Biënnale van Charleroi Danses is een heel belangrijk evenement, met voorstellingen van internationale en Belgische creaties.

14. MAISON DES MÉDECINS

rue Léon Bernus, 40

Dit gebouw in Jugendstil, gelegen midden in een wijk die in het begin van de 20ste eeuw gebouwd werd, is een verwezenlijking die heel duidelijk de wil weergeeft om de maatschappelijke welgesteldheid van de nieuw ontstane bourgeoisie tentoon te spreiden.

De voorgevel van dit huis combineert op harmonieuze wijze steen, baksteen, hout, metaal, glas-inloodraam en bas-reliëfs, waardoor alle beroepsgroepen ingeschakeld werden met oog voor het kleinste detail.

In de rue Léon Bernus zijn een dertigtal aaneengesloten rijhuizen die bij aanvang van de 20ste eeuw gebouwd werden beschermd als architecturaal geheel.

Internationale tentoonstelling van 1911.

Voor de sombere jaren van de Eerste Wereldoorlog beleefde Charleroi een periode van euforie, een gelukkig tijdperk waarin het een wereldwijde aantrekkingskracht had. De Internationale tentoonstelling van 1911 gaf de stad een heel groot aanzien.

Het ging om een indrukwekkende tentoonstelling op een oppervlakte van 27 hectare. Ze vond grotendeels plaats op de vrije ruimte die ontstaan was na de sloping van de vestingwerken, in het bijzonder de Waterloosepoort met de gloednieuwe *Université du Travail*.

Het enige spoor dat vandaag van deze grote gebeurtenis overgebleven is, is het kleine paviljoen dat dienst deed als elektriciteitslokaal en op de boulevard Joseph II, dicht bij het beeld van Bollie en Billie terug te vinden is.

De onderaardse gewelven.

In de parking onder dit paviljoen geeft een deur toegang tot de onderaardse gewelven. Ze lopen onder de stad en zijn de overblijfselen van de Nederlandse vesting. Op 3 september 1816, hetzij heel precies 150 jaar na de bouw van de eerste vesting, legt het Nederlandse regime de eerste steen van een nieuwe stadswal. ①

15. BIBLIOTHEEK ALFRED LANGLOIS

boulevard Rouilier, 1

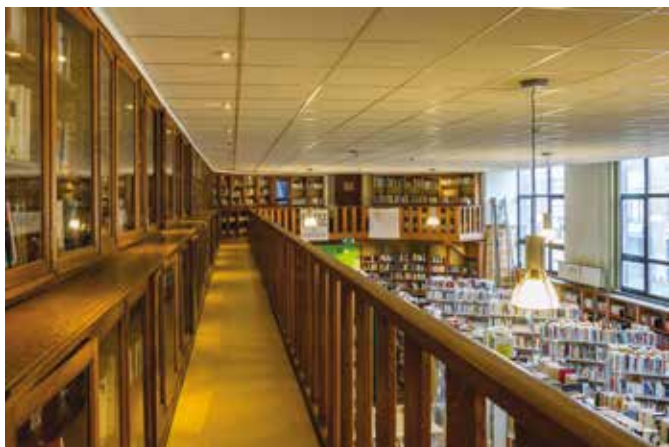
De enorme bloei van het Zwarte Land in de tweede helft van de 19de eeuw heeft een snelle ontwikkeling van het technisch onderwijs tot gevolg.

In het begin van de 20ste eeuw tekenden Paul Pastur, Alfred Langlois en Jules Hiernaux, drie vooraanstaande figuren uit de streek, een onuitgegeven onderwijsprogramma uit en richtten de *Université du Travail* op. Het is de allereerste keer dat de handarbeiders, die de economische bloei bewerkstelligden, hun kennis kunnen komen vervolmaken.

Er is een bibliotheek naast gebouwd. Indertijd stonden de rekken vol technische werken. Vandaag is het een van de rijkste bibliotheken van onze provincie.

Paul Pastur

Jules Destrée en Paul Pastur, beiden afkomstig uit Marcinelle, zijn jeugdvrienden. Hun families hangen hecht aan mekaar en deze band zal nooit meer verloren gaan. Vanaf het begin van zijn loopbaan als advocaat werd Paul Pastur de spreekbuis van de arbeiders. Hij was getuige van de materiële en morele ellende, werd een socialistische militant en wijdde zich aan de ontwikkeling van het technisch onderwijs in de provincie Henegouwen. De *Université du Travail* wordt plechtig geopend in 1911, een maand na de start van de Internationale tentoonstelling van Charleroi. In het gebouw is nog altijd het kantoor van zijn oprichter gevestigd.

« De jonge generaties arbeiders toegang laten krijgen tot onderwijs, wat hen via opleiding, cultuur en arbeid zou toelaten zich op te werken in de maatschappij.»

Paul Pastur

16. GRAMMEGEBOUW

Boulevard Solvay, 31

Het Grammegebouw wordt feestelijk geopend ter gelegenheid van de Internationale tentoonstelling van 1911.

Het is een bouwwerk met een indrukwekkend ontwerp, opgedragen aan de ambachten die de streek zijn welvaart gegeven hebben.

Zijn structuur, decoratie, technologie, omvang getuigen van de rijke industriële geschiedenis van Charleroi en de knowhow van zijn ambachtslieden.

BPS22

Boulevard Solvay, 22

Het museum voor plastische kunst van de provincie Henegouwen is gelegen in de glazen fabriekshal die opgericht werd ter gelegenheid van de Internationale tentoonstelling van 1911. De plaats behield zijn bijzonder karakter en industriële schoonheid. Het decor werd aangepast en het resultaat is grandioos. De grote hall met glazen overkapping leent zich uitstekend tot monumentale installaties.

De rijke verzameling van de provincie komt mooi tot zijn recht, waarbij er veel ruimte gegeven wordt aan internationale kunstenaars. In het museum worden eveneens andere evenementen georganiseerd, uit verschillende artistieke disciplines: muziek, theater, dans, techno...

① ②

17. MAISON LAFLEUR

Boulevard Solvay, 7

Het in 1908 gebouwde Maison Lafleur, een typisch voorbeeld van de beweging *Wiener Secession*, is het eerste beschermde Jugendstilgebouw in Charleroi.

Het einde van de 19de eeuw zag de vestingwerken verdwijnen en de stad uitbreiden en nieuwe lanen aanleggen.

De stad is welvarend dankzij de industrieën en een nieuwe bourgeoisie, ontstaan uit deze industriële bloei, vestigt zich in nieuwe woonwijken. De Jugendstil is samen met deze bourgeoisie ontstaan, op het kruispunt tussen de twee eeuwen en de werken van de architecten geven perfect de tijdsgeest weer. Enerzijds doen de woningen uit die periode weelderig aan om de sociale klasse van hun eigenaars te bekrachtigen en anderzijds zijn de industriële materialen verwerkt in hun muren. ①

De wandeling gaat voort naar de rue de la Chapelle, via de rue Neuve.

Sint-Annakapel

In mei 1682 wordt er in een nis gevormd door de takken van een boom op de vestingmuur een beeldje ontdekt van Maria met kind. Deze ontdekking gaf geboorte aan de verering van *Notre-Dame-au-Rempart* (Onze-Lieve-Vrouw aan de Vesting). Om Maria te beschermen zoals het hoort, wordt er op de stadswal een eerste kapel gebouwd op de plaats waar het beeldje ontdekt werd.

De kapel werd afgebroken en later opnieuw opgebouwd. Aan weerskanten van de ingang werden twee gebeitelde stenen van de oorspronkelijke kapel teruggeplaatst, wat er een van de oudste overblijfselen van de stad van maakt die vandaag nog zichtbaar zijn.

Met deze stenen betuigen de inwoners hun erkentelijkheid voor de schenkingen die twee Spaanse edellieden gedaan hadden. Hun respectievelijk wapenschild was erin gebeiteld maar de Franse revolutionairen hebben deze verwijderd. Hun naam is echter wel nog altijd heel goed leesbaar.

Vanaf de jaren 1950 ziet de stad een hele reeks nieuwe verwezenlijkingen verschijnen onder de vlag van architect Joseph André: het Tentoonstellingspaleis, het Paleis voor Schone Kunsten en een indrukwekkende uitbreiding van de Sint-Kristoffelbasiliek.

18. PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN

Place du Manège, 1

In dit Charleroi op zijn hoogtepunt zal Joseph André een gedurfd Paleis voor Schone Kunsten bouwen. Het is een bouwwerk dat tegelijkertijd art deco en modernistisch is, waarvan de congreszaal versierd is met een muurschildering van Magritte. Met zijn 1800 plaatsen is de theaterzaal een van de grootste in Wallonië. ①

René Magritte

Deze grote surrealistische schilder groeide tussen zijn 3 en 18 jaar op in het Land van Charleroi. Hij komt jaren later terug om de fresco van het Paleis voor Schone Kunsten *La Fée ignorante* te schilderen. Het Museum voor Schone Kunsten bezit negen doeken van de meester.

Museum voor Schone Kunsten

Het museum is ondergebracht in het Paleis voor Schone Kunsten en bezit een mooie collectie van formaat, voornamelijk bestaande uit schilderijen maar ook beeldhouwwerken, etsen, tekeningen, keramiek, video's en installaties. Alle kunstvormen uit de 19de en 20ste eeuw in Wallonië zijn erin vertegenwoordigd. Bovendien richt het museum zijn vizier op de kunstenaars uit de 21ste eeuw die dicht bij de streek staan en zich bekommeren om het maatschappelijk gebeuren. ① ②

Toeristische dienst

De wandeling brengt u terug in het stadscentrum, waar de toeristische dienst gevestigd is in een gebouw uit de 19de eeuw waarvan de gevel en glasramen bewaard gebleven zijn. Op een originele muurschildering van Silvio Gigli boven aan de puntgevel staan Jacques Bertrand, bezinger van het Land van Charleroi, en de muzikant van het Koningin Astridpark afgebeeld.

Place Charle II, 20

19. KONINGIN ASTRIDPARK

Boulevard Audent

Het is een van de zeldzame parken uit de 19de eeuw die bewaard gebleven zijn. Dit aangename park, gelegen tussen de bovenstad en benedenstad, werd feestelijk geopend op de dag dat Charleroi sommige straten voor het eerst met elektriciteit verlichtte. In de belle époque, de beginjaren van de 20ste eeuw, kwamen de bewoners rond deze muziktent samen voor wat plezier en vertier. Ook vandaag nog kan men er op sommige zondagen terecht om naar muziekstukken te luisteren die er gespeeld worden. ②

In het park staan heel wat ornamenten, waaronder het enige ruitersstandbeeld van de stad, Lucky Luke op zijn trouwe viervoeter Jolly Jumper. Er staan ook enkele opmerkelijke bomen, waaronder een eeuwenoude Ginkgo Biloba die rond de 18de eeuw herontdekt werd. Een plaatje aan de voet van een beuk herinnert eraan dat het om een Vrijheidsboom gaat, die op 4 oktober 1930 geplant werd ter ere van 100 jaar België.

20. MAISON LEMAÎTRE

Boulevard Devreux, 6

Maison Lemaître is een imposant herenhuis dat in 1882 gebouwd werd door architect Auguste Cador. Het huis is opgedragen aan Georges Lemaître, een wetenschapper die geboren is in Charleroi en wereldwijd bekend is om zijn stelling over de oerknaltheorie als kosmologisch model.

Charleroi was de bakermat van talrijke wetenschappers en grote industriëlen.

Naast Georges Lemaître vermelden we ook Julien Dulait, ingenieur en uitvinder van elektrische machines, Ernest Solvay, beroemd chemicus, Emile Gobbe, samen met Emile Fourcault uitvinder van een gemechaniseerd systeem voor de glasproductie.

Op een vesting gelijkend huis

Boulevard Tirou, 88

Het is een van de oudste gebouwen van de stad, uit 1738, de periode van de vestingwerken.

Op de voorgevel herinnert een plaat aan het overlijden van generaal Letort, officier van Napoleon, in dit huis ten gevolge van een letsel dat hij opgelopen had tijdens de gevechten in Gilly, twee dagen voor de slag om Waterloo.

Verderop vindt u in de rue de Marcinelle 30 *le Vecteur*, een plaats gewijd aan de opkomende cultuur en alternatieve kunsten. Het centrum beschikt over een tentoonstellingsruimte, de *Galerie V2*, die rechtover het hoofdgebouw ligt.

21. BAS-RELIËF VAN DARVILLE / PLAAT NAPOLEON

Quai Arthur Rimbaud, 10

Onder het booggewelf van Quai 10 bevindt er zich een bas-reliëf dat de vesting van Charleroi voorstelt en in 1966 verwezenlijkt werd door Alphonse Darville, ter herdenking van 300 jaar Charleroi. Deze kunstenaar, die in 1935 de Grand prix de Rome won, realiseerde talrijke werken voor zijn geboortestad en stichtte de Academie voor Schone Kunsten van Charleroi.

Een herdenkingsplaat herinnert aan het verblijf van Napoleon en aan het feit dat hij twee dagen voor Waterloo zijn hoofdkwartier vestigde in het kasteel Puissant, dat sindsdien afgebroken werd.

Quai 10

Dit is een centrum gewijd aan de beeldkunsten, met bioscoopzalen, zalen voor videospelen en tentoonstellingszalen.

Aan de overkant doet de *placerville*, een voetgangerszone in roestvrij staal die over de Samber ligt, terugdenken aan de *Pont des Arts in Parijs*.

Samberkaaien

De Samber, die lange tijd gevangen gehouden werd tussen zijn betonnen muren, een souvenir van een stadsplanning die onderworpen

was aan de industrie, is vandaag teruggegeven aan de inwoners. Zijn kaaien werden verlaagd en zijn vandaag aangename wandelzones geworden.

- ① Geleid bezoek mogelijk
- ② Folder / parcours beschikbaar in de toeristische dienst
- ③ Toegang tot de reliëfkaart van de vesting en het belfort mogelijk

INLICHTINGEN

Dienst voor toerisme
Maison du Tourisme
Place Charles II, 20 - 6000 CHARLEROI
(België)
Tel : +32 (0)71 86 14 14
www.paysdecharleroi.be
www.charleroi.be
office.tourisme@charleroi.be

Info Tourisme Charleroi
Gare du Sud
Tel : +32 (0)71 31 82 18

Fotos : Jean-Pierre Coqlet, Maxime Delvaux, Luc Denruyter, Jean-François Laurent, PBA, Gina Santin, Mireille Simon.

Verantwoordelijke uitgever :
Christophe Ernotte, algemeen directeur
van de stad Charleroi, 2016

Dit document werd gerealiseerd met steun
van het Algemeen Commissariaat voor
Toerisme van het Waalse Gewest.

